

МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ

Воспоставување на миграционите мрежи (migration network; Migration Netzwerk) значи одржување контакти со пријателите и со роднините, кои веќе се преселени во една земја и кои им помагаат на новите потенцијални мигранти, особено при сместувањето, во првите контакти во дадената земја на прием и слично.

Клубовите ја одиграа клучната улога во нивната социјализација, кои беа формирани набрзо по нивното пристигнување.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

Д-р Лидија Стојановиќ Лафазановска од Институтот за фолклор "Марко Цепенков" во 2003 година престојувала во германскиот град Хамбург, со цел да ги истражува миграционите процеси на релација Македонија-Хамбург. Истражувањето на д-р Стојановиќ Лафазановска било спроведено со помош на квалитативното нарративно интервју со претставниците од неколкуте генерации македонски доселеници кои живеат во Хамбург.

Нејзиното искуство од спомнатото истражување резултираше и со книга насловена како "Миграција и хабитус" (македонската емиграција во Германија), која беше промовирана на Меѓународниот симпозиум за балкански фолклор, кој се одржа во Охрид.

ГЕНЕРАЦИИ

За времето поминато меѓу нашите во градот Хамбург и за сознанијата д-р Стојановиќ Лафазановска вели:

"Феноменот на меѓународните миграциони процеси всушност ги содржи двете компоненти: претставува една вонвременска човекова стратегија за подобрување на животните услови и може да се дефинира како 'природно' човеково однесување, додека од друга страна се јавува странствувањето, кое претставува неминовна фаза, која води кон интеграција во новото општество. Ублажувањето на странствувањето може да се изврши преку т.н. културна истрајност. Во истражувањето реализирано во 2003 година во Хамбург, Германија, беа опфатени разни организирани групни и индивидуални случаи на иселување од Ма-

ИСТРАЖУВАЊЕ НА Д-Р ЛИДИЈА МАКЕДОНИЈА-ГЕРМАНИЈА

СЕ ЗАЧУВУВА ИДЕНТИТЕТ НА

кедонија, а доживувањата на разните категории и генерации мигранти беа анализирани од аспект на субјективно доживеаните искуства и привикнувањето на новиот стил на живот, кој го нуди еден високоиндустријализиран град - Хамбург".

Што се однесува до периодизацијата и категоризацијата на македонската емиграција во Хамбург, д-р Стојановиќ Лафазановска објаснува дека миграционите процеси, кои се одвиваат на посочената релација кореспондираат со општите наоди и фази, кои Македонија ги има како карактеристично емиграционо подрачје во современите миграциони процеси:

"Како специфични се појавија следниве групи и категории мигранти; првата организирана група емигранти во Германија ја претставуваат работници-гости кои пристигнуваат во периодот од крајот на шеесеттите и почетокот на седумдесеттите години од XX век и тие претставуваат карактеристичен облик на традиционалното печалбарство. Потоа, кон средината на седумдесеттите години од XX век доаѓа до обединување на семејствата на првата организирана група македонски емигранти, со што привремената се трансформира во трајна миграција. Оваа состојба претставувала основа за формирање на миграционите мрежи т.е. послужи како врска со новите генерации и групи миграционен потенцијал од Македонија. Осумдесеттите години од XX век го карактеризира т.н. вакуум т.е. драстично намалување на мигра-

ционите движења и е одреден со некои индивидуални случаи, а претставува одговор на миграционата политика која Германија ја има во тој период. Обемот на преселничките движења од Македонија во Германија се чувствува особено во 90-тите години од XX век, а се јавува како одговор на сè поголемата невработеност. Особено важна категорија во контекст на меѓународните миграции претставува т.н. миграциона мрежа, која покрај традицијата, јазикот, околината, дружењата, спаѓа во т.н. субјективни фактори при одлуката да се преземе одредена дестинација. Воспоставување миграциони мрежи (migration network; Migration Netzwerk) значи одржување контакти со пријателите и роднините, кои веќе се преселени во една земја и кои им помагаат на новите потенцијални мигранти, особено при сместувањето, при првите контакти во дадената земја на прием и сл. Токму затоа, оваа постојана релација на стари и нови потенцијални мигранти е една од најважните причини за преземање и реализација на миграцијата.

Психичките шокови кои ги преживуваше првата организирана група работници мигранти (од крајот на 60-тите и почетокот на 70-тите години од XX век) беа дотолку поизразени затоа што беа први мигранти на територијата на Германија и немаа со кого да воспостават вакви контакти. Клубовите ја одиграа клучната улога во нивната социјализација и тие беа формирани набрзо по нивното пристигнување. Во рамките на овие клу-

бови се одржуваат и дополнителни школи на мајчин јазик, кои се организираат од 1970 година, заради зачувување на мајчиниот јазик и националниот идентитет. Од почетокот на 70-тите години формирани се повеќе клубови, заедници и асоцијации во земјите на прием, кои имаа задача да го организираат слободното време и да влијаат врз зачувувањето на културниот идентитет на мигрантите. Во цела Германија беа формирани клубови кои организираа фолклорни активности и секции: играорни, пејачки групи, ликовни, книжевни и други активности, кои го исполнуваа слободното време на македонските работници-мигранти и членовите на нивните семејства, во рамките на тогашна СФРЈ. Во земјата, пак, е создадена мрежа на институции на сите нивоа, кои треба да водат општествена грижа за мигрантите, а во кои освен заводите за вработување вклучени се државните органи, самоуправните институции, општествено-политичките

помош при снаоѓањето кога пристигнуваа во Германија (Хамбург)".

ИСКУСТВА

Од претстојните анализи кои претставуваат споредба на двете земји (на Македонија и на Германија), д-р Стојановиќ Лафазановска се обидува да разјасни зошто при миграцијата човекот кој ја носи со себе сопствената културна традиција (музиката, раскажувањето, навиките во однесувањето, празнувањето, јазикот), всушност не дозволува таа така лесно да исчезне. Оваа состојба на задржување на сопствените, традиционални парадигми беше дефинирана како културна истрајност, која им се спротивставува на новите културни норми, кои ги поставува земјата на прием.

Со помош на искуствата преживевани во една сосема нова културна средина може да се види како во двете земји функционираат солидарноста и срод-

од типот Николаусфест, Божик, Велигден, почнуваат да се прославуваат во периодот кога децата се на училишна возраст. Но, она што е многу значајно за македонските доселеници во Германија се однесува на семејната структура. Токму благодарение на моќната семејна структура и со помош на културната истрајност, Македонците останаа отпорни на разните атомизирачки тенденции на германското општество, кои не се однесуваа само на распаѓањето на нуклеарното семејство, туку и на наредните форми на здружување: црквата, клубовите и сл. Оваа состојба го карактеризира периодот од 60-тите до 70-тите години од XX век. Од друга страна, пак, во кругот на македонските иселеници беше многу болно доживеано распаѓањето на тригенерациското семејство, како и појавата на празните гнезда, состојба која настапува со заминувањето на децата од родителскиот дом на нивна 18-годишна возраст. Овој норматив кој го налага германскиот висок стандард беше амбивалентно доживеан, но сепак преовладува болката и може да се дефинира како еден од културните шокови за македонските иселеници", додава д-р Стојановиќ Лафазановска.

Кога станува збор за употребата на македонскиот јазик таа потенцира дека во областа на културната истрајност спаѓа негувањето на сопствениот, мајчин јазик.

"Треба да се истакне дека - вели д-р Стојановиќ Лафазановска - речиси без исклучок, првата генерација мигранти во домот и во институциите, како што се македонските клубови, го користи сопствениот мајчин јазик. Ова се случува на ниво на целата емиграција низ светот, а особено внимание заслужуваат и податоците добиени од емпириските истражувања во Германија. Сепак, претходно би спомнала некои други истражувања како, на пример, оние на Т. Каличанин, спроведени во Канада и во САД, укажувајќи на истиот податок: првата генерација го зборува мајчиниот јазик во домовите. Истото се случува и со Македонците во Германија, но интересен е следниот податок кој информаторите многу болно го доживеаја: често во комуникацијата со децата (пораснати и образувани во Германија) родителите им се обраќаат на македонски, а децата кои исклучително го разбираат македонскиот јазик им одговараат на германски јазик, што всушност е еден природен процес. Некои претставници од втората генерација многу добро го зборуваат македонскиот јазик, што е важен момент во негувањето на македонскиот културен идентитет. А знаеме дека јазикот, покрај традицијата, обичаите, претставува еден од најсилните белези на еден идентитет. Да се потсетиме на фактот дека јазикот на имигрантите во нивната земја на прием, претставува еден од најкарактеристичните културни фактори преку кои една одредена група луѓе се идентификува себеси".

КУЛТУРНИОТ МИГРАНТИТЕ

ството, довербата и социјалниот капитал, внатрешниот урбанитет, негувањето на македонскиот јазик како една многу важна одлика на еден културен идентитет.

"Клучната улога во преминот кон органската солидарност ја одиграа клубот и Црквата, како институции кои на ниво на еден колективен хабитус го вршат преминот од крвно-сродничките кон релациите, кои се засновани надвор од семејството и крвното сродство, и кои прагонистот го извлекуваат од домот. Инаку, односите внатре во рамките на клубот и на Црквата претставуваат едно симболично сродство кое е клучна стратегија не само во организирањето на слободното време, туку многу повеќе, го претставува преминот од начинот на живеење кој се јавува во земјата на потекло и во земјата на прием т.е. стилот на живеење кој го налага високоиндустријализираниот град. Како особено важна се појави улогата на кумството. Покрај празнувањата од календарскиот циклус во домот и во клубот, одржувањето на фолклорните фестивали и натпревари од разните области од традиционалната народна уметност (народна музика, ора, орнаментика), во рамките на клубовите се претставува силниот белег на македонскиот идентитет. Тој беше дефиниран преку културната истрајност, кој не дозволи така лесно македонските атрибути да бидат заменети со германските. Меѓутоа, мора да се земе предвид податокот дека германските обичаи и празници

организации и други. Следните организирани групи или, пак, индивидуалните случаи кои заминуваа од Македонија во Хамбург, ги имаа позитивните впечатоци од воспоставените контакти и првата